

THORKILD GRAVLUND: DANERLOVEN. Af Danskens Historie. De danske Middelalderlove i Skildringer. Aschehoug. 255 S.

Dansk Kulturhistorie staar i dyb Gæld til Thorkild Gravlund. Ingen har som han forstaaet at vise de Veje, som Fremtidens Forskning maa følge. Med Digterens Evne til Skuen og til æggende og henførende Fremstilling har han fundet frem til de Gaader, der ligger og venter paa Forskerens Arbejde. Alleerede i sine første smaa Afhandlinger i Danske Studier traadte den særlig Gravlundske Opfattelse af Begrebet *Bygd* klart frem, og siden da taler vi alle om Bygder. Fuldmoden Frugt af dette Synspunkt blev hans landskendte Bøger om Dansk Folkekarakter og Dansk Bygd, og ingen, der har læst disse Bøger eller den dybe, uoprindelige Bog Landsmands Lov, har kunnet frigøre sig fra denne Mands magtfulde Evne til at præge nye Fyndssprog, til i mandig-lyrisk Kraft at opridse, som i et fyndigt, storlinjet Træsnit, et Symbol, et Vartegn for selve den kulturhistoriske Forskning som det skønne Kapitel »Skellene«, hvor det gamle, kringlede, mosgroede Stendige bliver Sindbilledet paa selve de ældgamle Kulturforskelle i vore Folkebygder. Eller rent skønletterært som i Bogen »Ellefolket«, hvor Folkets Tro, at det gaar den Gaard ilde, som jævner Ættehøjen paa Gaardens Mark, bliver Sindbillede paa Gravlunds Tro, at det gaar det Land ilde, som kaster Vrag paa Oldarven fra Folkets Fædre. Ellefolket er i Virkeligheden »Folket af Ælde«, det er selve den henfarne Æt, af hvis Dyb Folket skal hente sin Styrke og Hjælp til at leve videre. Arv og Laan, Tro og Traa, Modstilling og Samspil, overalt hos Gravlund ser vi hævdet den dybe Sandhed, at »Riget«, politisk og kulturelt, skabes ved Ening af Brydning mellem stærke Kræfter, men af dybt *forskellige* Kræfter, det er »Skellene«, som er skabende i dansk Kultur. Det udflydende, det rodløse, det splittede, »Konfusionens Aand«, har i Gravlund en utrættelig Modstander.

Det er let at forstaa, at Gravlund nu ogsaa har ønsket at klare for sig selv og sin Samtid, hvad der er de gamle Danerloves Aand, disse vore ældgamle Kulturminde, som nok er ned-

tegnet i Middelalderen, men som har deres Rødder tilbage i Oldtiden. I mange Aar har især Eriks sjællandske Lov været Gravlunds uadskillelige Følgesvend, til hvis snørklede Kapitler han vendte tilbage næsten i daglig Andagt, og der lyser da ogsaa en sjælden Fortrolighed med Lovene og Lovenes Aand ud af Bogen. Det gamle Lovsprog er gengivet paa et smukt og forstaaeligt Nutidsdansk, uden at dets oldgraa Kraft har forladt det. De fire Love er opfattet folkepsykologisk, hver i sin Egenart som folkelig Type, og med sin heraf prægede Opfattelse af den rette Vej i alle de Livssager og Lovmaal, der kan times i Bygden. Hver af de gamle Love viser sit Ansigt, hver har sit Mundhov, og hver sin Mening om Sagen.

Under fire Hovedafsnit er Lovenes store Stof samlet: *Hjemfælliget, Bylavet, Bygden og Tinget*. Ogsaa denne saglige Inddeling stemmer godt med »Lovenes Aand«, de har alle selv en saglig Deling. Ved Slutningen af hvert Kapitel findes Henvisning til Lovstederne i de fire Hovedlove, saa den, der vil vide nøjere Besked, selv kan slaa efter.

Gravlund siger selv i Forordet: »Vore Middelalderlove har gennem mange Aar staaet for mig som det højeste danske Aandsværk, jeg kender, og det største sproglige Kunstværk i Dansk. Saavidt jeg ævner har jeg villet skildre dem samlede som folkepsykologiske Kilder i et Stykke Danskens Historie«. Denne Opgave maa Gravlund siges at have løst paa en saadan Maade, at hans Bog fortjener Udbredelse overalt, hvor vor gamle Arildsarv i dansk Kultur endnu har Interesse.

De fire Love sidder som fire graahærdede Grander paa Rigets store Grandestævne og lægger den Lov, som bygger Landet. I deres tunge og sindige Tale toner Arven af Arild, og i den gamle Ask, Stævnetræet, suser Vinden over deres Hoveder. For Gravlund er Stævnetræet blevet ikke blot Bylavets, men Rigets Midtpunkt, er vokset op i jættestor Majestæt, kronebred og alfavnende som selve Asken Yggdrasil, hvis »Limme luder og Rødder rinder« om Alverden. »Stelen er sat« er et af de folkelige Fyndsprog, som Gravlund har hævet op til symbolsk Betydning. I Stævnetræet er den Stele sat, hvorom selve Rigets Love har

dannet sig. I Grandelavet genkender vi Rigets Samfund, hvor Modsætning og Samspil skaber de stærkeste Kræfter i dansk Kultur.

DET DANSKE LANDBRUGS HISTORIE, redigeret af Statskonsulent *K. Hansen*. G. E. C. Gad. 1924 ff.

Endelig er det i mange Aar med saa stor Spænding imødesete Værk om det danske Landbrugs Historie begyndt at udkomme. Det udgives paa Foranledning af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab med Bistand af en Række af fagkyndige Medarbejdere af Statskonsulent *K. Hansen*, der selv har sat det gamle danske Landbrug saa smukt et Minde ved sin Ordning og Røgt af Landbrugsmuseet i Lyngby.

Det er et længe følt Savn, der her er tilfredsstillet, og efter de hidtil udkomne Hefter (6) tør man sige, at der her er skabt en Haandbog, som i lige Grad vil være nyttig for den, der af videnskabelige Grunde ønsker at sætte sig ind i de fastslaaede Resultater af de tidligere Aars Forskning, som den vil være kærkommen og underholdende Læsning for den læge Læser, Landbrugeren som Byboeren, der paa klar og overskuelig Vis ønsker at belæres om de skiftende Kaar og Metoder, hvorunder dette vort gamle Bondelands bærende Erhverv har været drevet fra Oldtiden gennem Middelalderen og op til den nærmeste Nutid.

I de første 3 Hefter, paa lige ved 240 Sider, skildrer en saa kyndig Fagmand som Statskonsulent, Dyrlæge *J. Jensen Hestens Historie*. Fremstillingen samler sig især om den rationelle Hesteavl fra kort før 1800 og op til Nutiden med udførlig Redegørelse for de forskellige Avlscentre og de mest berømte Raceheste og deres Afkom. Der gøres Rede ikke blot for Statens Indgriben gennem forskellige Forordninger, men ogsaa for det private Initiativ og den mønstergivende Raceavl og opildnende Virksomhed, der udgik fra de kongelige Stutterier og fra de mange private Godsejeres Stalde.

Det kan imidlertid ikke nægtes, at den ældre og ældste Tid er noget stedmoderligt behandlet. Ikke blot er Oldtid og Middelalder kun behandlet paa 5 knebne Sider, men ogsaa Tiden indtil